

OB INFORMACIJI GLEDE PRESKRBE LJUBLJANSKEGA TRGA S SADJEM, VRTNINAMI, MESOM, MLEKOM IN JAJCI

ZAKAJ POSREDNIKI?

ZARADI VISOKIH CEN, KI PRIVABLJAJO PRODAJALCE IZ VSE JUGOSLAVIJE, SO LJUBLJANSKI ŽIVILSKI TRGI SKOZI VSE LETO DOBRO ZALOŽENI Z VRTNINAMI, SADJEM IN SVEŽO ZELJAVO – PREMALO MANIPULATIVNEGA PROSTORA ZA PRIPRAVO BLAGA, SORTIRANJE IN EMBALIRANJE – PREPRODAJA PODRAŽUJE BLAGO

Ljubljana se je v povojnem času izredno hitro razvijala. Z visoko blokovno gradnjo se ni spremenila samo zunanja podoba mesta, spremenile so se tudi potrebe prebivalstva. Z vsakim letom se zmanjšuje delež prebivalstva, ki se oskrbuje s kmetijskimi pridelki iz lastnih virov. Prebivalstvo je zato vse bolj odvisno od organizirane dobave živil in ponudbe v trgovini na drobno ter na živilskih trgih.

Zaradi splošnega družbenega pomena je zaupana skrb za preskrbo Ljubljančanov z osnovnimi živili ne samo organizacijam, ki trgujejo z živili, marveč tudi mestni skupščini, ki je na zadnji seji sprejela informacijo o tej problematiki.

Na območju Ljubljane živi 270.000 stalno in okoli 24.000 začasno prisotnih prebivalcev. Od tega jih živi v ožjem mestnem predelu 226.000. Poraba zlasti mleka in mesa je skromna in kaže, da vzdržujejo prebivalci z območja Ljubljane relativno zadovoljivo življenjsko raven na račun slabe sestave prehrane. Zato tudi porabe ne moremo isto- vetiti s potrebami, ki bi bile ob ustreznih kupni moči prebivalstva Ljubljane večje, posebno glede mesa in mleka. Naj omenimo, da je po- raba mleka in mesa v razvitih de- želah za 50 do 100 % višja kot v Ljubljani.

Največ prodajnega prostora ob- segajo samopostrežne trgovine, v ka- terih dobe potrošniki poleg špe- rijskega blaga in sadja, vrtnine, pakirano sveže meso, jajca in mleko. Sledje klasične špecejske trgovine, specializirane prodajalce za meso in mesne izdelke in specializirane pro- dajalne kruha, peciva, mleka in mlečnih izdelkov. Najbolj skromen prodajni prostor ima trgovina za prodajo sadja in zelenjave, vendar ga dopolnjuje živilski trg.

Zanimivo je, da se je v zadnjem času v Ljubljani močno povečalo številu prodajalcev mesa zunaj ljub- ljijskih mesno-predelovalnih pod- jetij, kar kaže na odprtost ljub- ljijskega trga.

Preskrba z vrtninami in sadjem

Pomembnejša ponudnika vrtnin in sadja na območju Ljubljane sta trgovski organizaciji Sadje-zelenjava in Emona, ki imata v Ljubljani tudi ustrezna skladišča in hladilnice. V prometu na drobno je močnejši po- nudnik še trgovska organizacija Mer- cator. Ljubljana kot veliko potroš- niško središče pa je zanimiva tudi za prodajalce vrtnin in sadja iz drugih slovenskih in jugoslovanskih krajev. Dobre prometne zveze omogočajo, da pride blago sveže na trg in tako je Ljubljana oskrbljena s svežo zele- njavo skozi vse leto. Za dobro oskrbo s sadjem in vrtninami tudi v nesezonskih mesecih pa poskrbe trgovske organizacije, ki imajo v Ljubljani dokaj obsežen skladiščni prostor s hladilnicami.

Na ljubljanskih živilskih trgih pa se vedno v večji meri pojavlja pre- prodaja, ki ima za posledico podra- ževanje blaga. Tako so npr. cene sadja in vrtnin na živilskih trgih več- krat višje od cen v drobnoprodajnih poslovalnicah. Pri takem prometu pa je komunalna organizacija Ljub- ljijski živilski trg samo upravitelj in oskrbnik prostora, ki ga po pogodbi (družbeni sektor) ali za vsakodnevne odškodnine (zasebni sektor) oddaja v uporabo. Uprava živilskega trga nima niti hladilnic niti skladišč in drugih manipulativnih prostorov. Blago dovažajo ponudniki vsako- dnevno na trg. Neprodane količine vrtnin in sadja le-ti vskladiščejo za- časno v zaklonišču pod Gradom in po raznih dvoriščih in dvornicah. V tako neurejenih razmerah se nenad- zorovano razvija prekupčevanje. Zlasti večji proizvajalci pripeljane količine sadja in vrtnin v celoti od- dajajo stalnim prodajalcem, ki do- dajajo na proizvajalčeve cene visok pribitek (tudi do 100 %). Ti pre- kupčevalci imajo mnogokrat po- trdila pristojnih občin, da so blago sami pridelali.

Ni osamljen primer, ko prodajalec vrže blago (zlasti paradiznik in so- lato) raje v Ljubljano, kot da bi znižal ceno.

Poleg zasebnikov trgujejo s sad- jem in vrtninami na živilskih trgih tudi družbene trgovske organizacije. Njihovo blago prodajajo na stoj- nicah prodajalci, ki imajo s pod- jetjem sklenjene pogodbe – pav- salisti. Podjetja jim dajejo od pro- danega blaga rabat ali pa ceno obli- kupijo sami in se v tem primeru po- javljajo bolj ali manj kot prekup- čevalci. Sodimo, da bi morali takšno in podobno trgovsko dejavnost na območju Ljubljane prepovedati, de- javnost živilskih trgov pa bi bilo po- trebno reorganizirati in dopolniti.

Za gram svežega mesa

Na območju Ljubljane je v zaseb- nem sektorju reja živine za zakol sla- bo razvita. Družbena kmetijska go- spodarstva, ki imajo svoja pitališča, pa živino zaradi ugodnejših cen pro- dajajo za izvoz. Preskrba z mesom je tako v Ljubljani skoraj v celoti od- visna od dovoza živine in mesa iz drugih krajev, posebno iz sosedne

Hrvatske. Oblikovanje cen ureja za- konodaja tako, da se cene živine oblikujejo prosto po tržnih pogojih, cene svežega mesa pa so maksimi- rane na ravni, ki jo je v skladu z zveznimi in republičkimi predpisi določila mestna skupščina.

Kako pa je s preskrbo z mlekom?

Ljubljana je z mlekom soraz- merno dobro preskrbljena. Izbor je dokaj pester in obsega pasterezirano mleko z različno toličobno stopnjo (3,2 in 1,6) v poletilenski in tetra- pak embalaži, sterilizirano in homo- genizirano alpsko mleko, alpsko mleko z dodatki (čokoladno mleko) ter različne vrste jogurta.

Ljubljanske mlekarne zbirajo mle- ko na obširnem območju ljubljanske kotline, Dolenjske, Zasavja in v občini Šmarje pri Jelšah. Svoje obra- te ima podjetje razen v Ljubljani (centralni obrat) še v Stični, Velikih Laščah, Kočevju in v Šmarju pri Jel- šah. Za Ljubljano je predvsem za- nimiva proizvodnja v centralnem obratu v Ljubljani; drugi obrati mle- ka večinoma predelujejo v mlečne izdelke. Ko je ponudba mleka manjša, pa ti obrati zbirajo mleko za potrebe centralnega obrata.

Iz Emone letno 27 milijonov jajc

Ljubljana ima dokaj urejeno pre- skrbo jajc. V bližini mesta ima trgovska organizacija Emona velika vzrejalšča kokoši nesnic z letno zmogljivostjo okoli 27 milijonov jajc. Prek drobnoprodajne trgovske mreže nudijo jajca na območju Ljubljane tudi vsi drugi večji pro- izvajalci jajc iz Slovenije, Perutnina Ptuj, KIK Pomurka in perutninski kombinat Neverke. Na živilskih trgih pa prodajajo jajca v večjih količinah zasebni proizvajalci iz Po- dravnice. Znatna je tudi samo- preskrba prebivalstva iz drobne reje perutnine. Ob veliki ponudbi so cene kljub prostemu oblikovanju relativno nizke in so jajca zato poleg konzumnega mleka sorazmerno po- ceni beljakovinsko živilo. Poraba jajc je zaradi ugodnih nabavnih mož- nosti dokaj visoka.

POPOLDANSKO VARSTVO

Izkazalo se je, da želijo starši ve- činoma podaljšati čas bivanja otrok, ki so že redno zajeti v varstvo, kar pa ni bil namen popoldnjskih od- delkov. Organizacija popoldanskega varstva naj bi ustregla le staršem, ki delajo popoldne oziroma v izmenah, ker bi ti oddelki bili odprti od 11.30 do 20.30 ure dnevno.

Potreba po popoldanskem varstvu se je izkazala le v VVZ Mladi rod, France Prešeren, Jarše in Angelece Ocepek. Izmenično varstvo pa se je pokazalo potrebno v VVZ Prule, Andersen, Najdihojca, Kole- zija. Vendar tudi v teh VVZ ti od- delki niso polni.

VRTCI NA TEKOČEM TRAKU

Novi objekti, ki so bili namensko grajeni in odprti v letu 1972, so pri- pomogli k rešitvi najbolj perečih problemov tistih VVZ, ki so živel v skrajno nemogočih razmerah. Med- nje sodijo VVZ Čmučje, Kodeljevo, Zalog, Studenec in Spodnja Siška. Leto 1972 je bilo izredno pomemb- no v razvoju družbenega varstva otrok v Ljubljani, saj je bilo zgra- njenih kar sedem objektov za varstvo predšolskih otrok. Novi VVZ so bistveno izboljšali razmere za tiste otroke, ki so do tedaj bivali v higien- sko-sanitarno popolnoma nemo- gočih prostorih in seveda odprli možnost vključitve novih otrok v VVZ.

Tudi v letu 1973 bo TIS Ljublja- na z vso pozornostjo spremljala delo sklada za izgradnjo osnovnih šol in VVZ, še posebej glede na enotni program gradnje osnovnih šol in VVZ na območju ljubljanskih občin. Prižadevali si bodo za funk- cionalno in cenovno gradnjo.

Po ustavnih dopolnilnih in osnutku zakona o skupnosti otroškega var- stva bo TIS predlagala občinskim skupščinam, ki so ustanoviteljice TIS, naj začno postopek za ustano- vitev ljubljanske skupnosti otro- škega varstva.

Vablivo kopališče

Direkcija gostinskega podjetja Figovec, ki upravlja kopališče Kodeljevo, ima tudi letos številne pripombe in pritožbe na rovaš nekaterih kopalcev. Posameznikom namreč brzokone primanjkuje najosnovnejše kopalne kulture, ki se kaže v tem, da je treba spoštovati in upoštevati navodila in opozorila uslužbencev in redarjev. Le-ti nenehno prosijo in opozarjajo ljudi, naj ne nosijo na kopališče steklenine, ki se na kamenitih ploščah kaj hitro razbije. Črepinje in drobci stekla so še posebej nevarni za bosonoge otroke in mladež, ki se rada podi in skače okrog bazenov. Predvsem opozarjajo, da je treba prazne pивske in druge steklenice takoj vrniti točajem, ne pa se z njimi žogati in jih razbijati. Dogaja se tudi, da tako imenovani zastojkarji lezejo čez ograjo, lomijo nasade in okrasno cvetje, razgrajajo in vznemirjajo mirne kopalce. Med njimi je tudi veliko takih, ki se jim ne ljubi opraviti malo potrebo v stranišču, marveč mokrijo v bazen. Mnogi kopalci mečejo odpadke kar v bazen ali okoli bazenov.

Cepprav lani in letos ni bilo opaziti kraje denarja in drugih dragocenosti, se kljub opozorilom še vedno dogaja, da nekateri kopalci nosijo s seboj kar zajetne denarnice, ženske pa zlatnino, kot da gredo na večerno prireditve.

Letošnja vstopnina je na lanskoletni ravni. Odrasli morajo za sezonsko vstopnico, ki velja za 20 kopalnih dni, odšteti 50 din, otroci pa 30 din, medtem ko znaša celodnevna vstopnina za odrasle 5 din, za otroke 2 din ter garderobna omarica 1 din. Letos bodo na kopališču uvedli nov prometni režim. Dostop z avtomobili bo samo s Poljanske ceste. Ob Gruberjevem prekopu bodo uredili še eno parkirišče. Skupaj bo torej prostora za 500 avtomobilov, za katere bodo uvedli parkirino.

Bife bo bogato založen. Kopalcem bodo na voljo jedila na žaru, obloženi kruhki, topla malica in obilo brezalkoholnih pijač ter sladoled.

Uprava kopališča tudi letos obljublja kopalno šolo. Prvi tečaj za 120 šolarjev bo trajal od 2. do 14. julija, drugi pa od 16. do 28. julija. Stroške bosta krila občinska zveza za telesno kulturo ter gostinsko podjetje Figovec. Starši bodo prispevali samo 30 din prijavnine za otroke. V avgustu se bodo na dveh plavalnih tečajih zvrstili tudi odrasli neplavalci iz delovnih organizacij. Za letošnjo sezono so na novo prepletkali bazene ter tlakovali 400 kv. m površine okoli bazenov. Mimo tega so zasadili tudi 1.200 vrtnic različnih barv ter živo mejo. Manjkajo še zunanji tuši, zunanje kabine, nekaj senčnikov in vodne ovire za pranje nog.

Problem izobraževanja odraslih v Ljubljani

Šolanje je trajen proces

NEUSTREZNI ŠTUDIJSKI POGOJI – DRUŽBENOPOLITIČNO IZOBRAŽEVANJE USIHA – KOMU JE DOSTOPNO IZOBRAŽEVANJE?

Svet za vzgojo in izobraževanje pri skupščini mesta Ljubljane je pred letom predložil poročilo o stanju na področju srednjih šol in domov. Takrat je bilo dogovorjeno, da svet izdela podobno po- ročilo tudi za zavode, ki izobražujejo odrasle. Pri tem so sestavljali poročila imeli pred očmi predvsem delavsko univerzo Boris Kidrič in zavod za tehnično vzgojo in izobraževanje – katerih ustanoviteljica je mestna skupščina – pa DU Cene Štupar in dopisno delavsko univerzo.

V skladu s razvojem mate- rialne baze družbe in njeno sa- moupravno proizvodno in po- litično organiziranost je treba hitreje zmanjševati družbeno- ekonomske razlike v možnostih za vzgojo in izobraževanje ter skrbeti, da postaneta dostopna vsem občanom. Spričo moč- nega razvoja znanosti in njene uporabe ter nenehnega širjenja vloge osebnosti v sodobni druž- bi se izobraževanje ne končuje s šolanjem v mladosti, temveč postaja trajen proces, v katerem dobivajo organizirane oblike izobraževanja odraslih čedalje pomembnejšo vlogo. Poleg tega, da naj pripomore k izboljšanju kvalifikacijske sestave aktivnega prebivalstva, naj bo izobraže- vanje v večji meri usmerjeno k spoznavanju najnovejših znan- stvenih in tehničnih dosežkov, da bo znalo kar najuspešneje re- ševati probleme v proizvodnji in družbeni praksi. V tej smeri raste vloga vseh šol, fakultet, znanstvenih institutov, izobra- ževalnih centrov pri delovnih organizacijah, delavskih uni- verz, kulturnoumetniških za- vodov in sredstev za množično komunikacijo.

Pomembna pot za nenehno pridobivanje znanja je tudi organizirano lastno izobraže- vanje. Zamisel nenehnega iz- obraževanja terja graditev zdru- ženega in hkrati razčlenjenega, na znotraj povezanega in na vseh stopnjah dostopnega si- stema vzgoje in izobraževanja.

Pomembna pot za nenehno pridobivanje znanja je tudi organizirano lastno izobraže- vanje. Zamisel nenehnega iz- obraževanja terja graditev zdru- ženega in hkrati razčlenjenega, na znotraj povezanega in na vseh stopnjah dostopnega si- stema vzgoje in izobraževanja.

zlasti zaradi zahtev razvoja zna- nosti in tehnologije, ki pogo- jujeta, da se mora zaposleni v aktivni delovni dobi večkrat prekvalificirati,

– zagotavljati hitrejšo spre- membe strukture zaposlenih in funkcionalne usposobljenosti,

– omogočiti delovnim lju- dem, ki nimajo osnovnega stro- kovnega znanja, pridobitev po- klisne izobrazbe (vsaj na stopnji ozkega profila oziroma specia- liziranega delavca),

– izpopolniti sistem družbe- nopolitičnega izobraževanja gle- de na potrebe in zahteve oprav- ljanja družbenih funkcij,

– razviti sistem izobraže- vanja za življenje (problemi vzgoje otrok, ekonomika gospo- dinstva, aktivna rekreacija itn.),

– zagotoviti iz družbenih virov financiranja osnovnošol- skega izobraževanja odraslih, družbenopolitičnega izobraže- vanja in izobraževanja za po- trebe vzgoje otrok; poleg tega pa bi morali iz družbenih sred- stev zagotoviti tudi financiranje programsko razvojne dejavnosti izobraževanja odraslih ter sred- stva za investicije v objekte in opremo,

– v Ljubljani rešiti problem prostorov za potrebo izobraže- vanja odraslih, ker niti ena insti- tucija za izobraževanje odraslih ne razpolaga niti z zadostnimi, še manj pa s funkcionalnimi prostori, ki bi ustrezali speci- fičnim zahtevam izobraževanja odraslih,

– oblikovati tako organi- zacijo izobraževalnih institucij za odrasle, ki bodo optimalno zagotavljale racionalno načrto- vanje, programiranje ter iz- vedbo izobraževalnega procesa, uporabo materialnih sredstev ter kadrov.

Ponovno preučimo cene v vrtcih

(Nadaljevanje s 1. strani)

boljšati kadrovsko strukturo peda- govov,

– otrokom iz oddaljenejših kra-jev je treba zagotoviti ustrežnejši pouk ali urediti domsko namestitev,

– še nadalje si je treba prizade- vati za čimboljše realizacijo dru- žbenega dogovora o štipendiranju.

Zavod za šolstvo je sestavil oceno o pomanjkanju delavcev nekaterih strok. Komisija za pomoč prosvet- nim delavcem pri dopolnilnem iz- obraževanju je to oceno že upošte- vala pri različnih oblikah pomoči. Po podatkih je na osnovnih šolah na območju ljubljanskih občin 154 učiteljev, ki nimajo ustrezne iz- obrazbe. Od tega jih 108 študira, 46 pa ne. TIS Ljubljana je v zadnjih letih finančno pomagala pri študiju 98 učiteljev. Ljubljana je že pričela z oblikovanjem enotne kadrovske evidence. Kadrovske evidenco bodo zbirali, vodili in dopolnjevali na enem mestu. Zavod za šolstvo – organizacijska enota Ljubljana pa sprejema delavce na vodilna delovna mesta v vzgojno-izobraževalnih za- vodih in za pedagoško službo v tes- nem sodelovanju z družbeno- političnimi organizacijami. TIS Ljubljana bo v skladu z akcijo za hitrejšo pridobitev potrebne stro- kovne izobrazbe tudi v letu 1973 še nadalje nudila pomoč zaposlenim prosvetnim delavcem pri pridobitvi potrebne izobrazbe.

ŠTIPENDIJE V PRAVE ROKE

V šolskem letu 1971/72 je imela TIS Ljubljana 272 štipendistov, od tega 181 srednješolcev in 91 visoko- šolcev. Ob tem velja poudariti, da jih je kar 229 ali 84,2 % takih, ki jim družinski dohodek na člana ne presega 600 dinarjev. Samo 6 štipen- distov ali 2,2 % je takih, kjer znaša dohodek na družinskega člana nad 800 dinarjev. Po socialnem poreklu je struktura naslednja: otrok delav- cev je 94, uslužbencev 86, upoko- jencev 59, otrok kmotov 23, ostalih pa 10. Očitno je, da je premalo šti-

pendistov iz vrst kmečke mladine. Za šolsko leto 1972/73 je TIS do- delila 58 štipendij dijakom in stu- dentom s podeželja. Za šolsko leto 1972/73 je TIS dodelila 58 novih štipendij; od tega je 36 srednješolcev in 22 visokošolcev. Razpon štipendij je na sr. Injnih šola od 420 do 690 din in na višjih in visokih šolah od 520 do 890 dinarjev. Poudariti je treba, da so bili v skladu z novim izračunom življenjskih stroškov po- novno revalorizirani štipendijski raz- poni in v skladu s temi izračunane nove štipendije.

OTROKOM ENAKE PRAVICE DO DOBRE VZGOJE IN NEGE

V novozgrajenih VVZ v letu 1972 so bili sprejeti otroci že po enotnih kriterijih. Te kriterije so vsi VVZ upoštevali pri sprejemu novih otrok v šolskem letu 1972/73. Pri vseh VVZ so ustanovljene komisije za sprejem otrok, ki jih sestavljajo za- stopniki krajevnih skupnosti, zavo- dov za socialno delo, zdravstvenih služb, staršev ter VVZ. Vendar prak- sa je opozarja na nekatere pomanj- ljivosti; skoraj vse komisije so pri odločanju o sprejemu otrok preveč poudarjale meje krajevnih skup- nosti. Nekatere so celo zahtevale, da bi otrokom, ki so že bili v varstvu iz drugih krajevnih skupnosti, odpo- dali le-to. Kriteriji so s stališča otro- ka krivični, ker imajo otroci enake pravice do dobre vzgoje in nege. Zmogljivosti VVZ pa žal trenutno še niso take, da bi lahko sprejeli vse otroke, ki so potrebni vzgoje in var- stva. Zato so kriteriji sicer izhod v silo, ki pa naj bi vendarle zagotavljali družbeno skrb za najpotrebnejše otroke.

Pri uvajanju diferenciranih cen se je pokazala vrsta slabosti, pa tudi različnih načelnih vprašanj, ker vse terja, da odgovorni dejavniki cene ponovno preučijo in v sodelovanju z občinskimi skupščinami pripravijo za leto 1973 izpolnjen predlog, da bi zagotovili tudi večjo kontrolo nad prikazovanjem dohodkov star- šev.